

מ. 1119  
מ. 1119

היו"ר אורי קיסרי; אור  
1965 (?)

הרשו לי להודות לראש הממשלה ולגב"אשכול, ולכל בני המפלגה של  
של ראש הממשלה וכמה חברים עתונאים מחו"ל אשר הסבו היום עמנו,  
על אשר הואילו לבוא אלינו היום. הבקשה למועד פגישה זו הוגשה  
כבר מזמן, אכן זה סוד שראש הממשלה היה פעיל מאד במשך השנה הזאת  
ומועד הפגישה נדחה עד היום.

במשך פחות מעשרה חודשים ראש הממשלה סייר בשלוש מדינות,  
ואם לדבר בצורה גיאוגרפית, בשתי יבשות. המקנין שבשיא זה הוא,  
שבכל פעם שראש הממשלה היה רחוק, הוא היה בכל זאת קרוב לנו  
וכולנו הדגשנו שהוא גם בבית. אני רוצה להרשות לעצמי לאמר באופן  
מיוחד, שנלוותה לראש"מ הגב"א לוי אשכול, לא רק הגב"א לוי אשכול,  
היא גם הגב"א מרים אשכול, שידעה להיות העזר כנגדו האידיאלית  
בכל אשר הלך.

אני מודה שוב לחברים ואני מבקש לאחר שראש"מ יאבה לאמר  
כמה מלים - להגיש את השאלות למזכיר הכללי עם ציון השם והעתון.

ראש"מ לוי אשכול:

אני עומד בפניכם ואני פתוח לפניכם. אומר רק ששוב לראותכם המיד,  
להפגש אתכם, מה שאני לא יכול לומר ששוב לקרוא אתכם המיד. יש  
ששוב ויש שלא טוב, אך יהד יוצא מאזן נאה, הפגישות אתכם והקריאה  
אתכם מתענות אחד את השני ובדרך כלל יוצא אצא דבר דאי נאה.  
נאמר לי בראשית הרברים שתהיינה רק שאלות ולבמרי לא אאצטרך  
להתאמץ בפתיחה. ואני אלך בדרך זאת, ביחוד שהזמן העומד לרשותנו  
הוא דאי קצר.

היינו באנגליה, כאשר אני אומר היינו, זה לא רק משום "פלורליס  
מייסטטיס" לא הייתי לבד הייתי עם עוד ירידים וחברים מלוויים בלינו  
כמה ימים, ראינו את לונדון ביופיה, סותר להביד שהבאנו למשמש  
ואקלימה של ישראל ללונדון, ואחם יודעים איך לונדון החמלאה מפסת  
רקיע בלחי מעונן. ויחד אתכם שמחנו ועלצנו לראות "דה פייטלס"  
ו"טוליפס" בעברית זה נרקיס כזה ונרקיס אחר.

הגענו לישראל דרך צרפת והתחנאנו בטוחים שלא נגשתי שם  
שום דבר אסור ולא נגשתי עם שום אדם אסור. לא ראיתי אף אחד  
ואני שותף לבטחון זה. ועכשיו אני לפניכם. הרבה דובר והרבה  
נכתב וגם נשאל אבל אני סומך עליכם על קהל כותבים ושואלים נכבד  
כזה שבזיאי ימצאו עוד מה לשאול ואני תפילה שיהיה לי מה לענות  
להם.

מר בן-משה - למרחב:

כאשר קבלתי בזמנו את ראשות הממשלה הכרזת פעמים רבות  
שלבנו לשלום עם הערבים. הייתי מבקש להסביר כיצד קרה הדבר,  
ולאחר הכרזותיו הרבות של בובגיבה אמנם היו תגובות פה ושם מצד  
<sup>הממשלה</sup> הממשלה-הממשלתיים אולם מאוחר ומעט מדאי.

ראה"מ מר לוי אשכול:

אני לא כל כך מסכים להסמכת הפרשיות הללו, למה שאמרתי  
כי ידנו מושטת לשלום ולדברים אשר אמר בערך כעבור שנתיים בורגיבה.  
מה שאני אמרתי היה לפני, בתוך ואחרי בורגיבה. בזה רציתי לבטא  
מה רצונה האמיתי, הרצון הכן, הרצון הנוקב של מדינת ישראל,  
ממשלת ישראל, של עם ישראל ~~לשלוט ולשלוט~~ ולקריאה לשלום עם הערבים היתה בהזדמנויות  
שונות. משום כך אני לא קושר אחד בשני. השאלה שנשאלת בארץ  
ואשר אחת שואל אותה, השאלה אם זו היתה ההזדמנות שצריך היה לבחנמל  
עליה כמוצא שלל רב? ומה יכולות להיות דעות שונות. אני כשלעצמי  
חשבתי שמתוך כמה נמוקים עלצם העניין, לענינו של נאצר, זאת אומרת  
של האדם עם כל מה שמסביבנו אולי מותר לנו לא כל כך מהר להזדרז  
ולתוסף בכל התומים. ניהן לו לדבר עוד פעם פעמיים אולי שלוש  
וארבע פעמים נראה כמה זה ימשך ועד כמה הוא מתמיד. נראה אולי  
גם פעם יזכיר את מדינת ישראל ולא רק את היהודים. אני גם חושב  
שהתלהבותנו המהירה מדאי יכולה גם להזיק, והמבין - יבין.  
לו שאל ~~אם~~ מישהו מה יחסי לעצם העניין אולי לענין זה הגיע הזמן  
להודיע הודעה יותר רחבה - אני כרגע ~~מסתפק~~ מסתפק כמה שאמר שרת  
החוף בכנסת ועוד תהיינה הזדמנויות. זה לא אומר כי מתחת לשכבה

1. 2. 3. 4. 5. 6. 7. 8. 9. 10. 11. 12. 13. 14. 15. 16. 17. 18. 19. 20. 21. 22. 23. 24. 25. 26. 27. 28. 29. 30. 31. 32. 33. 34. 35. 36. 37. 38. 39. 40. 41. 42. 43. 44. 45. 46. 47. 48. 49. 50. 51. 52. 53. 54. 55. 56. 57. 58. 59. 60. 61. 62. 63. 64. 65. 66. 67. 68. 69. 70. 71. 72. 73. 74. 75. 76. 77. 78. 79. 80. 81. 82. 83. 84. 85. 86. 87. 88. 89. 90. 91. 92. 93. 94. 95. 96. 97. 98. 99. 100.

1. 2. 3. 4. 5. 6. 7. 8. 9. 10. 11. 12. 13. 14. 15. 16. 17. 18. 19. 20. 21. 22. 23. 24. 25. 26. 27. 28. 29. 30. 31. 32. 33. 34. 35. 36. 37. 38. 39. 40. 41. 42. 43. 44. 45. 46. 47. 48. 49. 50. 51. 52. 53. 54. 55. 56. 57. 58. 59. 60. 61. 62. 63. 64. 65. 66. 67. 68. 69. 70. 71. 72. 73. 74. 75. 76. 77. 78. 79. 80. 81. 82. 83. 84. 85. 86. 87. 88. 89. 90. 91. 92. 93. 94. 95. 96. 97. 98. 99. 100.

1. 2. 3. 4. 5. 6. 7. 8. 9. 10. 11. 12. 13. 14. 15. 16. 17. 18. 19. 20. 21. 22. 23. 24. 25. 26. 27. 28. 29. 30. 31. 32. 33. 34. 35. 36. 37. 38. 39. 40. 41. 42. 43. 44. 45. 46. 47. 48. 49. 50. 51. 52. 53. 54. 55. 56. 57. 58. 59. 60. 61. 62. 63. 64. 65. 66. 67. 68. 69. 70. 71. 72. 73. 74. 75. 76. 77. 78. 79. 80. 81. 82. 83. 84. 85. 86. 87. 88. 89. 90. 91. 92. 93. 94. 95. 96. 97. 98. 99. 100.

1. 2. 3. 4. 5. 6. 7. 8. 9. 10. 11. 12. 13. 14. 15. 16. 17. 18. 19. 20. 21. 22. 23. 24. 25. 26. 27. 28. 29. 30. 31. 32. 33. 34. 35. 36. 37. 38. 39. 40. 41. 42. 43. 44. 45. 46. 47. 48. 49. 50. 51. 52. 53. 54. 55. 56. 57. 58. 59. 60. 61. 62. 63. 64. 65. 66. 67. 68. 69. 70. 71. 72. 73. 74. 75. 76. 77. 78. 79. 80. 81. 82. 83. 84. 85. 86. 87. 88. 89. 90. 91. 92. 93. 94. 95. 96. 97. 98. 99. 100.

1. 2. 3. 4. 5. 6. 7. 8. 9. 10. 11. 12. 13. 14. 15. 16. 17. 18. 19. 20. 21. 22. 23. 24. 25. 26. 27. 28. 29. 30. 31. 32. 33. 34. 35. 36. 37. 38. 39. 40. 41. 42. 43. 44. 45. 46. 47. 48. 49. 50. 51. 52. 53. 54. 55. 56. 57. 58. 59. 60. 61. 62. 63. 64. 65. 66. 67. 68. 69. 70. 71. 72. 73. 74. 75. 76. 77. 78. 79. 80. 81. 82. 83. 84. 85. 86. 87. 88. 89. 90. 91. 92. 93. 94. 95. 96. 97. 98. 99. 100.

לא צריכה מדינת ישראל, מממשלת ישראל ואישי ממשלת ישראל לשבח בחיבוק ידיים. יש לכרות אדניים ולהקשיב. זו מרשה לחוד, אך ~~אך~~ זה לא צריך להיעשות - לטובת העניין - בסומבי רב. הם עמוך עושה על אחריותו מה שהוא עושה וכותב - זה יפה מאד אך מטריבה וממשלה כותר לדרוש גישה קצת אחרת. הייתי אומר כי זה צליל מרענן במקצת, אך אני כפחד כי אני נכנס יותר מדאי לתשבות שיכולות להחליף אותו בעין רעה מצד אויבנו. אך הצליל הזה ראוי מאד וצריך לעשות ואולי גם נעשים מעשים שינסו לבדוק את הדברים יותר. סוף סוף יש הרבה "ליטבאקט" (ליטאים) במדינה הזאת אשר אינם מתפתים כל כך מהר ובקלות ומותר לרצות לבדוק את הדברים.

פר רומן גריסטר-על-המשמר):

כיצד מעריך את המצב בגבול הסורי, אם חל שינוי בעמדתה והכניותיה של ממשלת ישראל לגבי הגובה אמפירית להמית יובלות הירדן אחרי ביקורו של ראש"מ באנגליה? במלים אחרות, אם העניין הזה נדון בפגישותיו של ראש"מ באנגליה (רוח"מ:זו כבר שאלה אחרת).

פורסמו לאחרונה ידיעות כי ממשלת ישראל הגיעה להסכם עם ארה"ב בעניין הספקת נשק ישירה וגלויה. האם הידיעות הן נכונות, האם זה בא במקום הספקת נשק שהיינו בעבר דרך גרמניה? (גבריאלי ~~אמממממ~~) צמרוני? ותוסיף עוד לזה-מה כמות הנשק?

רוח"מ - לוי אשכול:

מה שאחא קורא הגבול הסורי, אני קורא לזה ~~אמממממ~~ מי-ישראל, מי-הירדן, הכניית המים. שמעתי על זאת עמות בשיחות ארוכות ~~אממממ~~ אשר הקימו שלושה מעגלים גדולים: מעגל עניינים פוליטיים, מעגל ענייני האיזור שלנו הקרוב יותר לנו, והנקודה המרכזית של ישראל שהיא כידוע לכס תבור כל העולם. וחבורה של ישראל ירושלים, והעתונאים בודאי תבור של ירושלים. כמובן שנגענו בהרבה שאלות ובודאי שנגענו גם בשאלה זו. ומה אני רוצה להגיד קראתי בעתון שלנו הכותב: בכלל מה אנו נוסעים לשאול שאלות! באידיש אומרים "בענצ"ן דאס קעלבל צו דער חופה" (לברך את העגל לפני החופה). אני רוצה להסקיטכם אני לא הייתי מקונין לעורר את השאלה הזאת באנגליה היו לי עניינים אחרים. אבל כידוע לשיחה יש לפחות שני צדדים, וגם הצד השני רוצה כל השאירו לו איזה עשרה רגעים גם הוא רוצה לשאול שאלות. שמעתי ~~אמממ~~, כאשר אני אומר עצות - זו לא הכרזה להקטנה, למינימיזינג, באמת מיישמו הביע דעה שהיה טוב ככה לעשות או אחרת.

שכית אצלי לא השתנה שום דבר מכל העצות ששמעתי, מה ששמענו מאנשי ארה"ב מה ששמענו עכשיו באנגליה ומה שגודלה שמעה בצרפת. יש לנו קו - לעת עתה לא שאלתי מה הקו ואני לא מעוניין לאמר אותו עכשיו. ובכל בעניין זה אני חושב כי לכל הפחות לאנשי הממשלה בוחאי, והייתי מאמין שגם לאנשים אשר היו בממשלה ואולי יהיו מעט

בממשלה, אולי גם להם היתה השתיקה יפה בענין זה, ואז גם היו נוחנים טוהר חומר לעתון ישראלי אחר לשאול, ולהקשות מסוגיה לסוגיה בענין זה. העניינים הם עדיניים לא שאני חס וחלילה רוצה להפחיד. זו לא יציאה מצרים שכל המרבה לספר בה הרי זה משובח. מה הייתי אומר להיטך, אצ כל המרבה לדבר בה - הרי זה מסובך. גם לנו דרך, את שלי אמרתי במשך הזמן, אני לא צריך לחזור על זאת יותר, זה לא יוסיף לנו אף קוב אחד מים, אולי זה יוסיף מים עצם למאמרים ועתונים.

דברתי אפילו לו אמרתי איזה דבר לענין הנשק, הרי מה יושב אהנו איש (אלוף משנה בר און) שבין כה ימחוק כל מה שיאמר בענין זה ומוטב שלא משאלוני ולא אומר. גם זאת פעם אמרתי: לא נבא מקומתי ממה שרצינו להסיג, במשך שנה, במשך שנה וחצי או חצי שנה. זאת מותר לי להגיד, תודה לאל הגענו למצב בשיחות עם רבי העולם שזה כמעט מוסכם, כמעט מושכל ראשון, דבר שלפני שנה עוד לא שמענו בתומן ברור, שישראל צריכה להיות מצוידה כך שהיה כוח ההרתעה. ובמידה שהמדינה - לפחות המדינה שאני נמשחי אתה - במידה שידיוחה יותר גדולה ויותר מובעת כלפי חוץ, אז זה גם מחייב יותר; במידה שדאגת העולם ושלום העולם נופל עליה יותר - ואני לא רוצה להכנס לזדבנות של מדינות גדולות מעצמות עולמיות, מעצמות שהיו עולמיות ואולי רוצות להיות עולמיות - במידה שהארץ ירדוהית יותר ואולי באמת חלילה חצטרך לממש את הבטחותיה ביחס לאל"א אינסגרם" בה במידה מהחזקת הדעה וההרגשה שישראל צריכה להיות מצוידה בכוח מספיק שקודם כל היא ההיה במקום, על המקום ובזמאן.

ד"ר זאב בץ - תארץ:

האם כדעתו של רוח"מ להציע איזה הצעות מעשיות לשיחות עם הערבים בדרך כלל שהיא בין ע"י ועדות שביחת הנשק, או במסגרת תיווך האו"ם או בדרך אחרת, על ענייני המים, על ענין הפליטים, על אצאא ענייני נשק לא קובנציונאלי והגבלת משלוח כבד? כלומר האם ישנה יוזמה אגלאטפולטיטית דיפלומטית ישראלית בשטח זה?

שבית האם יהוא שיביו בענין הממשלה אצ הצבאי בשנת בחירות

זו?

ושלישית, מה הערכתו של רוח"מ בקשר לצעדים הראשונים שהיו לשיפור היחסים עם ברית המועצות. האם הגענו למבוי סתום לאחר תקופה מסוימת, או שהם דואה למניו אפשרויות נוספות?

תשובה: הייתי מכנה את השאלה הראשונה: מה היא האופנסיבה לשלום, אם אתה מסכים לנוסח זה, אם יש לנו איזה דבר בימים אלה להציע. לא הייתי אומר שיש איזה דבר מיוחד. לא אסתיר, אם הזכרת גם את ענין המלפטים, ואני יודע שיש גם מה נציגים של עתונים אחדים שהם לא כל כך מסכימים לעמדותי ולדברי בענין זה. אם אתה שואל אותי - נמנע בכל הדברים - אתה שואל דומני שכבר אצאא אמרנו כמה פעמים, אמור וחזור ושנן מה היא עמדתנו בכל צרור השאלות ששאלת

בקשר לשלום עם הערבים. הדבב הראשון היה, והוא כל כך מתקבל על הדעת, שנפגש פעם פנים אל פנים, כי בלי זה באמת מה הטעם שאנו נשלח את דברינו על גבי האחר? ואני עשיתי את זאת ולצדדי הרב גם קבלתי הגבה לא כל כך נעימה מצד מי שיכול לדבר בשם הערבים או חושב שיכול לדבר בשם הערבים. במידה שעכשיו מתגלים בקיעים ואני חושב שזה אולי הדברים החשובים בימינו אלה ואינני רוצה להבטיח ולהתחייב כלפי העתיד ולהגיד שאנו נכנסים לעידן כזה, אבל גם בשיחותי עכשיו בחו"ל הפרשה הזאת - אני קורא לה פרשת בון-ירושלים שהיא בימים אלה, אם תהיה ירושלים או ת"א אינני יודע עוד - יש לה ערך גם בתקופה זו, שמראה לעולם שאין זו חומה בצורה כל כך ששלוש עשרה המלכים והרוזנים מתאספים יחד מדי פעם ומסיעים במיוחד נגדנו, שזו לא כל כך חומה בצורה. ובודאי שזה נותן סיכוי, תקווה ומחשבה. יכול להיות כי בעוד שבוע, חודש או ששה חודשים, כאשר משהו יתברר, אם באמת יתברר שנכרתה איזה אוזן אחרת שאפשר לדבר וזה יקלט. מטרתי קודם אם זה גם עוד לא ידוע בציבור, מה הדברים שצריך לעשות והאמצעים שצריך אלא לאחוז בהם גם לדברי בורגיבה משהו נעשה, ואם יתברר שיש מקום לכך - אז יהיה לי יותר קל לענות על שאלה זאת.

אתם יודעים מהי ~~עמדת~~ עמדת ביחס לפליטים. אכזבתי אולי כמה מחברי הטובים גם בתנועת הפועלים, אולי מפלגה אחת אני חוזר ואומר והם מתעקשים תמיד לומר כאילו העמדה היא : אפ לא פליט אחד. פעם לחצתי לקיר את יערי וחזן ואמרתי להם אני מקבל על עצמי לקבל גם שני פליטים לישראל. למה צריך עתון ישראלי, למה צריך עתון על המסמר או חברי על המסמר דוקא כך להציג את העניין? דברתי עם נציגים של רבי עולם, אני לא אומר שהם מקבלים את דברי במאה אחוזים אבל זה נקלט באיזה מקום. וגם בענין עם המים לא רק שמעתי עצות כי אם גם אצא אמרתי איזה דבר. וטיפות המים שאני החזתי על הסלעים האלה גם הן עושות פעולתן. ופרשת איזו ארץ לא רחוקה מאתנו מלמדת אותנו איזה דבר ואתם יודעים איזה מסבוכות זה גורם לעולם לאיזור ולהם. אם אנו רוצים בשלום, דומני שצריך לומר את האמת כולה והאמת היא שאפשר לשתור את שאלת כל הפליטים, כל הערבים שהיו בישראל ועזבו וגם מספר פי-שנים ושלושה מזה, במרחק של שמונה עד חמישה עשר קילומטר מגבולנו. ומה רוחבה של ישראל מחול כרם ועד נחניה בכלל? וזה באותו האקלים באותו הקרקע באותו המים אותה השפה אותם המנהגים ואותה רמת רמת החיים ואותן החביעות לפי שעה.

על הממשל הצבאי - באמונה, אני לא יודע מה יש עוד לשנות. אני בטוח שהדאגה היא משותפת לכולנו לשלומה של ישראל גם ב-1965 ו-1966 גם אם זה לפני בחירות. יש דברים שגם בחירות לא יכולות לשנות, על כל פנים אצלי. נשאר רק מעט מזער מכל זה, ולו בעל השמות היה בא ומציע שם יותר טוב, שם אחר - יכול להיות כי מזמן היו שוכחים על כל העניין. בעצם העניין אין כל אצא פגיעה

באוכלוסייה הערבית. איזורים ברוחב של חמשה עד חמשה עשר קילומטר - במקומות שונים זו כל רוחבה של ישראל, איזור גבול במצב של עוינות ואיבה, למרות הדברים של בורגיבה, דומני שאנו לא היחידים בעולם, בהחלט לא.

הדבב השלישי - ענין ברית המועצות. אני עצמי - וקצת החחזקתי, קבלתי רמזים ומראה מקומות בשיחות עם אנשים שונים, לאו דוקא אנשי הממשלה האנגלית, בחקופה הקרובה, אינני יודע אם זה שנה או חצי שנה או כמה חודשים, אני מתכוון לצילה של ויסנאם שעושה את שלה ביחסים בין המזרח והמערב, אם גם לאופטימיסט כמוני יש יסוד לקוות כי דוקא בחודשים הללו עלול משהו לקרות בענין זה. אני לא רוצה חס וחלילה להביע דעה מי היה יותר טוב, כרוב שאינני עכשיו או החדשים בברית המועצות אבל יהכך שלפני חילופי המסטר או הנהגת המסטר - הענינים כבר התחילו להתהוות, לא בין ישראל ובינם אלא בין העולם המערבי והמזרחי. יחסים ומצבים כאלה שהיו נותנים יותר תקווה לקוות. כך או אחרת אנו איזה מועד יוצא מאותה פונקציה של שני אבני הריחים הגדולות של המערב והמזרח והתחונות ואנו באמצע. אינני אצא א רואה עכשיו שיפור או סיכוי ליחסים יותר מאשר ישנו כעת, אינני רואה זאת בחקופה הקרובה, לראות שיפור יחסים בין המזרח ובין המערב וזה לא נותן לי, האופטימיסט, יסוד להגיד לך או לקוות או לחוה את דעתי, כי בקרוב בימינו עד לפני הבחירות לפחות אוכל להביא בשורות טובות, ומאד הייתי רוצה בזה להביא בשורה ותזוזה על יחסים לטובה בינינו ובין ברית המועצות. אסיים בזה שוררי אי.ס. פר. שנשאל ע"י אחד מאתנו מתי ישופרו היחסים הוא אמר: בעצם היחסים הם די קורקטיים. אם רוצים - אפשר להגיד שהם קורקטיים.

ד"ר זאב בצ : לא קבלתי תשובה על הנשק הקונבנציונאלי.

תשובה: אם זה קשור בשיחתי האחרונה - היו לי שיחות בענין זה, הסבתתי מצבנו, מעמדנו ורצוננו, איך אנו רוצים לראות איזור זה ברדיוס יותר קצר ויותר ארוך.

מר ז. עמק(הארץ) :

ברשות רוח"מ אני רוצה להזכיר לענין הנשק, ולא דוקא לפרטים אשר אלון משנה בראון עלול למחוק אותם. אנו הביטנו מדברי רוח"מ שלא נצא מקונפוזיציה במו"מ עם ארה"ב. שאלתי, האם כתוצאה מכך או בד בבד ארה"ב תציבה תנאים כלשהם בנושא הגובתנו האפשרית לענין הסיים, בענין הכור מדימונה ולא צריך להרבות בדברים על כך, או בקשר למה שנתפרסם לאחרונה להספקת נשק, והאם בד בבד יספקו נשק גם לירדן, האם קבלו לכך הסמכה שלנו ומה עמדתנו לענין הספקת נשק לירדן?

ושאלתי השניה, לאחרונה נחרבו ידיעות על כך שסין מחזקת מגעים עם העולם הערבי ע"י ביקורים שונים, ביקורו של שוקירי, ארגון השחרור הפלסטינאי, הבטחת הסינים לפתוח נציגות שם, הבטחת סין להספקת נשק. האם רוח"מ יכול להצביע על נסיונות קונקרטיים מצדנו לחפש מגעים א כל שהם עם סין, לאחר שבעבר נעשו נסיונות אשר לא עלו יפה?

תשובה

לשאלה הראשונה במידה שאני יודע וזוכר גם לפני היוזם האדם ראש הממשלה - והאדם אני מחכוון לי, מעולם לא הוצגו לנו הנאים, ואני מקווה שלעולם לא יוצגי הנעים. מעמדה ועמדתה של ישראל עם ארצות הברית הם האלה שהם לא יציגו לנו הנאים. ובעובדה לא בענין המונה ולא בענין המים נמשום דבר אחר לא הוצגו לנו הנאים. אני חוזר ואומר, כי אני מקווה גם לעתיד לא יוצגי לנו הנאים. לגבי העמיד אני רק יכול להגיד כי אני מקווה כי לא יוצגו לנו הנאים. דומני כי בשאלה זו אמרתי דברים חשובים. לא צריך לשאול אותי על מדינה שלישית ותאמינו שיש לי מה להסביר ומה להגיד, אבל אני לא צריך לדבר כאן על כך, אם כי זה לא כל כך רע, וגם אתם אילול לא כתבתם על זאת היה יותר טוב, אך זו רק משאלה של קורא. ולא שום דבר אחר.

לענין סין. כולנו רואים את זאת ומבינים מה שמתווה וכל ה"טריו".  
אנו נסיענו אבל רבותי בכדי לעשות נסיונות, ואחרי אמרת נסיונות בלשון רבים, אפשר לעשות נסיונות אם אהה עושה נסיון ראשון ואחרי רואה שיש משהו מזה ואז אחרי יודע לאן להפנות את הנסיון השני. אנו נסיענו והענין מעסיק אותנו אך לצערי הרב, ואולי גם זה לא קשור מה שחברי וידידי דוד הכהן המיד טוען, אבל אולי היה פעם זמן שאפשר היה לעשות יותר. ויכולת להזכיר כמה מדינות אסאג שאולי יכולנו לעשות בהם יותר בהתחלה, אך עם התחלת המדינה היינו בררנים גדולים מאד מתוך נימוקים אלה או אחרים אולי אז יכולנו לאסוף יותר מדינות אשר כיום הן אינן קשורות ביחסים דיפלומטיים עם ישראל-סבא או נכב קטן זה, ומתוך מאה וחמש עשרה מדינות באו"ם שיכולות להתאסף ולהחליט חשוב לנו כמה שיותר מדינות ידידותיות, אך היו זמנים שאנו לא כל כך הקשבנו זאת, שאולי א עכשיו היינו עושים מאמצים גדולים להשיגם. יתכן שגם עם סין היה דבר כזה. דוד הכהן למעמים מזכיר זאת. מאז אני יודע כמה נסיונות שנעשו. אבל עדין אני אסאג מצפה.

מר חיים איזק - דבר:

שמענו מפי רוח"ם על נקודה זו או אחרת שנתעוררה בשיחות בלונדון. האם ניתן לומר באופן כללי יותר סיכום מעשי של השיחות אשר היו בביקור זה?  
תשובה: קראתי אצלכם כל כך הרבה סיכומים ואני עצמי סיכמתי כמה פעמים שאין לי כלל יצר הרע לסכם זאת מחדש. אך בשאלתי שאלה ואענה עליה.  
אני מעריך את הביקור הזה הערכה חיובית. ולא רק מטעם זה שאין לתאר כי ישראל תבקר בארה"ב ובצרפת ולא תהיה באנגליה, אנגליה עם הממשלה החדשה שלה. ואנשי חייב להגיד לכם, אני לא נפגשתי עם ממשלות אחרות באנגליה, זה לא באשמת - אבל אני חייב להגיד שהרגשתי באמת גישה ידידותית מאד. זה לא אומר כי מה שאני אבקש, או מי שיבוא במקומי אסאג יבקש ויגיד - שהוא ישיב זאת. אבל חשוב גם היחס, חשובה גם ההבנה. אני למשל, בויכוח שהיה - במקרה או שלא במקרה למחרתו בפרלמנט האנגלי בעניני המים, עם כל אבא הדקירות ההודות בין ממשלה ואופוזיציה, יכולתי אולי לומר כי לולא היה הבירור או השיחות, לו נפגשתי לא רק עם אנשי הממשלה ופגישה עם



ורי אימפורטנט פרסון, אמרתי לו כי אני רוצה להפגש עם אנשים שהם בממשלה, שהיו בממשלה ועם אנשים שאולי יהיו עוד בממשלה - ראיתי כי לשיחות שהיו לי בענינים אלה היתה השפעה על הדיון בפארלמנט. אני יכול אפילו להגיד שסגנון הדיבור וגם סגנון העצות היה הרבה יותר רך ועדין בידידותי מאשר יכולתי לשמוע במקומות אחרים בעולם בענין זה. הביקור היה חיובי בהחלט. אמרתי לפני כפייתי לאנגליה שהפעם אני נוסע ללא רשימת צרכים ללא רשימת קניות או רכישות. היות ואני אמרתי זאת - אינני יכול לשנות מה שאמרת. בדרגו גם הרבה ענינים כלכליים, ויש לנו ענינים כלכליים אחס ואני מאמין שהיה ערך לשיחות הללו. ולעתים רחוקות קורה, בתגיש ה של ראשי ממשלה, של ראשי ממשלה סוברניות כמו אנגליה וישראל או אנגליה וישראל שאתה נוסעא ומביא אתך מזודה של ענינים, שאפשר להגיד: נפחה את המזודה ונראה אם הביא אתו דברים או לא. לפני זריעה ישנו חריש ואחר כך באה הזריעה, אולי מישהו זוכר כתוב בתנ"ך: לסקל ולחרוש, לגדל לזרוע ולנסוע. ורק אחרי זה אתה מגיע לפרי. אני מרבה בדברים לא כדי לכסות על כך שמישהו יכול לבוא ולהגיד שאין תוצאות לביקור, אמרתי שזה היה ביקור חשוב וחיובי.

פר י. להם - ידיעות אחרונות:

שמענו שלא מתנים את מתן הנשק בחנאים מסוימים, אבל יכול להיות לחץ אמריקאי על ישראל ללא תנאים. האם ביקור הצפוי של טלבוט בישראל, הביקור הארימון שהיה כאן, מה האמריקאים רוצים מאתנו, והאם הם לוחצים עלינו? ושאלה שני ה, האדון בירנמן היה כבר כל כך הרבה פעמים כאן שאנו כבר קוראים לו אדון אבטי, רואים אותו כבן בית. ההרגשה שהמו"מ נתקבל בקשיים, האם מפני שהגרמנים קבלו מה שרוצים לקבל ועכשיו לא נותנים מה שאנו מבקשים מהם? אולי רוח"מ מוכן להעכיר קצת את השאלה.

תשובה: התפלאו לשמוע שטלבוטצ יהיה כאן במשך 24 שעות; התפלאו גם לשמוע שאני אמילו לא בטוח שרוח"מ ישראל יראה אותו או שהוא יראה את רוח"מ, ואני מקדים X~~א~~ אותו למען כבוד האורח. זה לא ביקור כזה אשר מוגע או נוגע לישראל. בזה אני לא רוצה להגיד שבפעם אחרת הוא לא יכול לבוא אולי להביא אתו איזה שליחות חביעות או הצעות. כל מה שהיה בזמן ביקורו של הארימון נאמר על כך כל כך הרבה שאין לי בענין זה מה להוסיף. אני חוזר ואומר שאין שום "שרוכי בעלים" קשורים לענין זה. בזמנו, ועכשיו כבר אפשר לגלות זאת, כי זה כבר גלוי, לאחר הביקור בארה"ב לא הזכרתי באף מילה על מו"מ מחוץ לענין המים, וסוב היה לי להשתמש בעלי חאנה אלה. עכשיו ידוע שהיו דבורים/וגם תוצאות אחרות מחוץ להבטחות טובות בעניני המים, אבל בשום אופן לא תביעות ולא תנאים, ולא רק בעניני המים ואני מקוה לא רק לענין התפלת המים אלא גם לענין

המים של הירדן. וזה מתברר גם בכתב. אני

אני בטוח שלו בירנבך היה בא ולו באמת הי ה "וני-וידי-וידי" (באחי נתיחי ונצחתי), היו שואלים: כל כך מהר, למה כל כך מהר הסכמתם, למה רציתם אחריו? למה למצרים נוסעים פעם ופעמים ושלוש ומה מסימים זאת כל כך מהר? אנו מזרע אברהם יצחק ויעקב, יודעים לעמוד על המקום, אפילו עם הרבונו של עולם. ישנם עניינים, לעתים זמננו לא מנוי, יש לעתים שזמנם לא מנוי. הנה אני נכשל מה בשאלות, ושם כעת אמונתם של הפרלמנט שלהם, של הבונדסראג, וכיום אי-אפשר לקבל מיד תשובה לכל השאלות. ויכולתי לחת הרבה ניסוקים אחרים. בכל אופן כל עוד אנו עומדים באמצע המו"מ, אני לא רוצה להגיד דבר על המו"מ ולא על התנאים של המו"מ. אני חשוב שזה יסתיים, צריך רק קצת אורך רוח עוד קצת מבלשח, קצת קצבים יותר. החצי-השעה האחרונה היא לפעמים המכרעה ביותר, ומי שיש לו קצת יותר כוח וסבלנות, וזאת למדתי לא רק בעניינים צבאיים, כי אם גם בעניינים אחרים, כמו למשל בענייני קידוחי מים בישראל, פנוכחתי כי קדחנו באיזה מקום 150-200 ו-500 מטר לעומק וכל הביאולוגים אמרו לנו די, ואני אמרתי: עוד יום אחד, וקדחנו עוד יום אחד ובגילינו מים. זה היה בבאר כניצויבר. אל תלחצו עלינו, כאשר נרביש שלא יכולים יותר אז נבמר. ואני חושב שבמרו לא לרעה ישראל.

פרק סגל - ג'רוסלם מוסמ:

שאלתי למה אשכול היא לא כרוה"מ אלא לכר אשכול כראש מפלגה מועלי א"י. הייתי רוצה לשאול את מר אשכול האם הוא יכול להסביר לצבור על גורל הבחירות להסתדרות בעקבות הודעתו של מזכיר ההסתדרות שהחיה לא של הבחירות להסתדרות לא נחוצה למפלגה ולא להסתדרות. מהי מר אשכול סבור יסתיים המו"מ עם אחדות העבודה ומה הם

הקשיים שהעניין טרם הסתיים?

תשובה: ראשית כל עלי להעמיד את הדברים על דיוקנם אם אתה שואל אותי כשרים מה רוצה הקדוש ברוך הוא, שאני הייתי רוקא בעד זה - ואצלנו הכל גלוי וכוחבים על הכל, אלא לפעמים מפלגים זאת קצת - הצפתי הייתה שנשב והחרינו העושים את המלאכה בהסתדרות, החברים מביעים דעה וניתן להם להחליט. והיו על כך דעות שונות. דעתי הייתה שניתן להם להחליט הם נמצאים בתוך העניין, מי שמוטף במרחשה הוא יודע גם מהי לחת לסוסייה לנוח קצת. הייתה גם שעה טאונרת כלילה קצת העצבים מחושים לחולנו וברגע אחרון כשהו קרה ובגלל זה נוצר מצב שעכשיו אפשר לשאול שאלות. אם בכל זאת צריך להסביר, יכול להיות שיוחלט שהבחירות בכל זאת תהיינה בספטמבר, ואני רוצה להגיד על כך שניים שלושה משפטים: בלי ספק שאין טוב מזה ונכון מזה שבחירות מחייבות בזמן. אין ספק שיש הבדל בין מדינה ובין ארגון שהוא בכל זאת וולנטרי. ויש לעתים משיבים בהסבון עוד חישובים. אפשר להבין

מי שאומר: תהיינה בחירות במאי, החלטנו על מאי - נקיים את הבחירות במאי. זאת אף אחד לא אומר, מכינים כי לבחירות צריך קצת זמן. השאלה אם אתה דוחה זאת ליולי אולספטמבר. אביד איזה נימוקים. ושוב אמרתי: יחליטו החברים שעושים את המלאכה בהסתדרות ואנו כולנו נתיצב כולנו מאחוריה, ממא"י וכל הדרה וכוחה ומה שהיא יכולה לעשות - תעשה. אני גם רואה"ם, יש לרוה"ם עוד חבר בממשלה שהוא שר האוצר, ועוד חברים, וכל אחד עושה מלאכה שלו, לחיות במשך שנה שבועה חודשים בבחירות זה לא קל. לולא עמדנו בפני בחירות לכנסת, לו הבחירות לכנסת היו בעוד שנתיים שלוש - צריך היה לקיים את הצאצא לבחירות להסתדרות בזמן. אבל אם אתה עושה עכשיו בחירות להסתדרות, וכראשית נובטמבר צריך לעשות בחירות לכנסת, אתה נכנס לשנה שבעה חדשים לצאצא לבסליה של בחירות. אני ממיטב הבנתי ומצפוני כי זה לרעה ישראל לרעה משקה וכלכלתה ואני מוכן גם להגיד כי זה לרעה חברתה. עוד לא הגענו למצב מלא שבחירות בישראל משמשים רק מבחן הינוכי הגי מפנה לכך מצאצאא שהבחירות וגם לצאצא העבודה לפני הבחירות יהיה מעמד הינוכי גדול. אנחנו לא מדינה בהתהוות אלא גם עם בהתהוות ו-6-7 חודשים בימינו להכנס לבחירות זה יותר מדי והייתי רוצה עד כמה שאפשר לכווץ את הזמן.

אביד עוד איזה דבר שמוחר עכשיו לגלות, אמרתי אולי ואעשה נסיון - וזו בודאי לא פגיעה בדמוקרטיה - להקדים את הבחירות לכנסת החודשים ולעשות את הבחירות להסתדרות ביולי, ואז היינו נפגשים באמצע הדרך. אפשר חזרתי מאנגליה אמרו לי חברים שזה לא הולך יש מפלגות אשר אין להן ענין צא בזה וזה לא ניתן. ואז נשאר רק הדבר הזה שישנן דעות שונות ואמרתי כי החברים בועה"ם של ההסתדרות יחליטו. אני עדין מקוה שתיפול הכרעה באופן פורמלי, וצריך להגיד שכל הכרעה שתיפול תהיה טובה.

מה שנוגע למערך מה הקושי - פשוט אין קושי. טוב, קצת חרדות וטורח וקצת התעללות וקצת נמיעות. למשל באיזה שום לוח היה שעד הבחירות לכנסת אתה בעוד חלק עולם אחד. החלטתי בליבי שיותר אני יותר לא נוסע עד לבחירות, מפני שראיתי שישנם דברים אשר קצת סתעכבטיט. הייתי קצת אינסטרומנטלי גם בעניני המערך, ראיתי שהעסק הזה תומך אא את האיש שלו. גם הציבור הגדול בארץ וגם ציבור הפועלים יבין, חייב להבין ומן הראוי ומן הדין שיבין שאם עומדים בפני ענין זה זה, זה לא בלתי מענין את פועלי ישראל והצבוריות בישראל האפשרות של המערך ואני אאא מאפין מצמצמה מזאת ישועות וצריך לתת לשתי המפלגות האלה זמן להקים את המערך על תילו ומכונו אאאונלך אם ירצה השמבבטיעיתא אאשצאא דשמעיא לבחירות.

מר ט. לוי:

אני מבין כי החברים שלא הגיעו לרשות שאלה מוכנים לוותר עליהם אני מאיע זאת לחברים כיוון שרוה"ם והגב"א שכול היו צריכים לעזוב אותנו עוד בשלוש ואני מבקש את סליחתם.